

Ευρωπαϊκές εκλογές σαν εθνικές

Του ΔΗΜΗΤΡΗ Α. ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ

Στις ευρωεκλογές, που θα διεξαχθούν σε 12 Κυριακές από σήμερα, στην μεν Ελλάδα θα συζητείται ποιο κόμμα θα έρθει δεύτερο (ΠΑΣΟΚ ή ΣΥΡΙΖΑ) και πόσο θα υποχωρήσει η εκλογική επίδοση της Ν.Δ. σε σύγκριση με την επίδοσή της του Ιουνίου 2023, στη δε Ευρώπη το πόσο θα αυξηθεί η επίδοση των κομμάτων της Ακροδεξιάς. Ωστόσο, στην Ελλάδα και την Ευρώπη, αντίθετα με τη διάχυτη εντύπωση για νίκη της Ακροδεξιάς, δεν υπάρχει έγκυρη πρόβλεψη για τέτοια νίκη, ούτε για πολύ εντυπωσιακή άνοδο της Ακροδεξιάς στις ευρωεκλογές του 2024 σε σύγκριση με εκείνες του 2019.

Η εντύπωση για «επέλαση της Ακροδεξιάς» έχει δημιουργηθεί από τις πράγματι βελτιωμένες επιδόσεις ακροδεξιών κομμάτων σε λίγες από τις 27 χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έτσι, στις πορτογαλικές εκλογές της περασμένης Κυριακής το κάμποτε ασήμαντο ακροδεξιό κόμμα Chega ήρθε τρίτο μετά το κεντροδεξιό και το σοσιαλιστικό κόμμα. Στη Γαλλία οι δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι η Εθνική Συσπείρωση της Λεπέν προηγείται σταθερά της Αναγέννησης του Μακρόν. Η συνολική εικόνα, όμως, είναι διαφορετική. Προμηνύει εκλογική σταθερότητα, όχι δραματικές μεταπτώσεις.

Η συστηματικότερη πηγή με στοιχεία διαδοχικών δημοσκοπήσεων από τα 27 κράτη-μέλη είναι το «Europe Elects» (<https://europeelects.eu/>). Στην ιστοσελίδα αυτή παρουσιάζονται μηνιαίως αποτελέσματα δημοσκοπήσεων από όλες τις χώρες-μέλη της Ε.Ε. Δεν υπάρχει, εδώ και μήνες, καμία πρόβλεψη για νίκη κανενός εκ των δύο ακροδεξιών ή συντηρητικών πολιτικών ομάδων του Ευρωκοινοβουλίου, δηλαδή του European Conservatives and Reformists Group ή του Identity and Democracy Group. Στην πρώτη από τις δύο ομάδες κομμάτων, τα πιο αναγνωρίσιμα κόμματα είναι το πολωνικό Νόμος και Δικαιοσύνη, το οποίο κυβερ-

Στις ευρωεκλογές του 2019 η συμμετοχή έφτασε το 51%. Φέτος ενδέχεται να είναι μεγαλύτερη.

Αντί για το κατά πόσον θα αυξηθεί η εκλογική επίδοση της Ακροδεξιάς, αξίζει να συζητηθεί, πάλι, γιατί έχει απήχηση η ακροδεξιά πολιτική ατζέντα.

νούσε στην Πολωνία έως τα τέλη του 2023, και το ιταλικό Αδέρφια της Ιταλίας, που ηγείται κυβερνητικού συνασπισμού στην Ιταλία από το 2022. Στη δεύτερη ομάδα, γνωστά κόμματα είναι η Εκλογική Συσπείρωση της Λεπέν και η Εναλλακτική για τη Γερμανία. Οι δύο πολιτικές ομάδες ανταγωνίζονται μεταξύ τους για να προσελκύσουν αντίστοιχα κόμματα από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ώστε η κάθε ομάδα να αυξήσει τον αριθμό των ευρωβουλευτών της.

Με βάση το «Europe Elects», θα έρθει πρώτο το κεντροδεξιό Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα (ΕΛΚ), ενώ δεύτερο θα είναι το Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα (ΕΣΚ). Όπως συμβαίνει, δηλαδή, εδώ και μερικές δεκαετίες. Το ΕΛΚ

περιλαμβάνει χριστιανοδημοκρατικά και άλλα κεντροδεξιά κόμματα, ενώ το ΕΣΚ σοσιαλδημοκρατικά και σοσιαλιστικά. Οι δύο πολιτικές ομάδες που βρίσκονται δεξιότερα του ΕΛΚ θα ανταγωνιστούν για την τρίτη και την τέταρτη θέση, ενώ τα αριστερά και τα οικολογικά κόμματα θα τερματίσουν πιο πίσω. Πολλές μπορεί να είναι οι αιτίες για το προβλεπόμενο αποτέλεσμα. Μια αιτία είναι ότι σε μεγάλους, σύγχρονους, σύνθετους οργανισμούς, όπως η Ε.Ε., η πρώτη προτεραιότητα των συμμετεχόντων είναι η πολιτική και οργανωσιακή σταθερότητα, όχι η μεταβολή, ίσως ούτε καν μια βελτιωτική αλλαγή προς περισσότερο κοινωνική δικαιοσύνη. Ιδίως σε κλυδωνιζόμενο διεθνές περιβάλλον (πόλεμος στη Μέση Ανατολή και την Ουκρανία, απειλούμενη επάνοδος του Τραμπ στην προεδρία των ΗΠΑ, κλιματική κρίση) δεν είναι σαφές γιατί οι Ευρωπαίοι ψηφοφόροι θα πειραματιζόνταν, κατά πλειοψηφία, με άλλες λύσεις πέραν των δοκιμασμένων, αν και συχνά πληκτικών, λύσεων της Κεντροδεξιάς και της Κεντροαριστεράς.

Με διαφορετική μεθοδολογία, η τρέχουσα έρευνα των S. Hix - K. Cunnigham (Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο, Φλωρεντία) επίσης προβλέπει τον ίδιο πρώτο και δεύτερο νικητή (ΕΛΚ και ΕΣΚ), αλλά κάποια εκλογική άνοδο των δύο ακροδεξιών πολιτικών ομάδων που αναφέρθηκαν. Αν συμβεί αυτή η άνοδος, θα οφείλεται στις αυξημένες επιδόσεις της Ακροδεξιάς σε εννιά από τις 27 χώρες-μέλη: Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Ουγγαρία, Ιταλία, Πολωνία, Ολλανδία, όπου υπάρχουν τα μεγαλύτερα ακροδεξιά κόμματα, καθώς και Σλοβακία και Τσεχία.

Συνοπτικά, η πρόθεση ψήφου δεν συγκλίνει στις περισσότερες χώρες. Εξαρτάται κυρίως από την εθνική συγκυρία σε κάθε χώρα. Η αβεβαιότητα της πρόβλεψης δεν αφορά το ποιος θα νικήσει στις ευρωεκλογές. Αφορά το αν

το ΕΛΚ και το ΕΣΚ στο επόμενο Ευρωκοινοβούλιο (2024-2029) θα συμμαχήσουν σε επιμέρους ψηφοφορίες με τη μία ή την άλλη ακροδεξιά πολιτική ομάδα, δεδομένου ότι οι υπόλοιπες ομάδες θα είναι πολύ μικρές για να συντελέσουν στον σχηματισμό κοινοβουλευτικών πλειοψηφιών.

Βεβαίως οι προεκλογικές προβλέψεις διαψεύδονται κατά καιρούς και τόπους. Γι' αυτό η κυριότερη συμβολή τους δεν είναι τόσο ποσοτική όσο ποιοτική. Δηλαδή, αντί για το κατά πόσον θα αυξηθεί η εκλογική επίδοση της Ακροδεξιάς, αξίζει να συζητηθεί, πάλι, γιατί έχει απήχηση η ακροδεξιά πολιτική ατζέντα (μετανάστευση, έθνος, παραδοσιακές αξίες, δυσανεξία προς την πολυποικιλότητα των «στυλ ζωής»). Σε κάθε περίπτωση, παράδοξο, ελπιδοφόρο αποτέλεσμα της όποιας ανόδου της Ακροδεξιάς είναι ότι οι ευρωεκλογές αποκτούν μεγαλύτερη προβολή και σημασία. Μάλλον δεν είναι πλέον εκλογές «δεύτερης τάξης» συγκριτικά με τις εθνικές εκλογές. Αλλωστε το Ευρωκοινοβούλιο πλέον έχει ουσιαστικές αρμοδιότητες. Οι ευρωεκλογές της 9ης Ιουνίου ήδη συντελούν στην «πολιτικοποίηση» πανευρωπαϊκών ερωτημάτων δημόσιας πολιτικής που είχαν μετατραπεί σε τεχνικά ή νομικά ερωτήματα ρουτίνας. Και ίσως κινητοποιήσουν ψηφοφόρους να προσέλθουν στις κάλπες με ακόμη υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής από το συγκριτικά υψηλό ποσοστό των τελευταίων ευρωεκλογών (51% το 2019 έναντι 43% στις ευρωεκλογές του 2014). Τότε θα πρέπει να συζητηθεί η άλλη διάχυτη γενίκευση ότι η δημοκρατία στην Ευρώπη συνολικά είναι σε υποχώρηση, μια γενίκευση εξίσου εύκολη με εκείνη για νίκη της Ακροδεξιάς στις ερχόμενες ευρωεκλογές.

Ο κ. Δημήτρης Α. Σωτηρόπουλος είναι καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών και ερευνητής του **ELIAMEP**.